

Thibaut Sardier, Adrien Naselli

Bråttom för franska vänstern att nå ut

Ur *Libération*, 19 juni 2024

”Visst kommer vi att vara många som röstar på *Folkfronten*, även om ni inte förtjänat det”, säger Féris Barkat till partierna inom vänstern. I oredan kring nyvalet försöker språkröret för organisationen *Banlieues Climat* [Förorter Klimatet] övertyga folk som brukar avstå från att rösta i förorterna till Strasbourg att mobilisera sig mot extremhögern. Med blandad framgång: ”Här bryr sig de flesta inte det minsta om valet”, säger han till *Libération*. ”Och jag tänker då sannerligen inte säga till dem: Men är ni dumma i huvudet eller?” Om vänstern vill återfå förtroendet bland invånarna i förorterna måste den ”erkänna sina svek och först då kan man börja tala med dem igen”.

Där ligger utmaning för vänstern i denna oväntade och brådstörtade valkampanj: att framstå som skyddet mot en extremhöger på väg mot makten. Och då måste man återknyta banden med de folkliga klasser som – med eller utan fog, allt från fall till fall – anklagar den för att ha övergett dem, både till vardags och under valkampanjerna. Enligt opinionsinstitutet *Ipsos* avstod 57 procent i hushåll med en inkomst på under 1 250 euro i månaden från att rösta i Europavalet och dessutom röstade 49 procent av arbetarna, 41 procent av lägre tjänstemän och 48 procent utan gymnasieutbildning på *Rassemblement National* (RN) [Nationell Samling]. Det är en gammal refräng som vänstern får höra och där man emellanåt har en del att stå till svars för: 2023 ställde socialistpartiet frågan om ”Fransmännen utanför storstäderna bara var en samling grova typer?” En formulering som fick till och med [den högerinriktade] inrikesministern Gérald Darmanin att tala om klassförakt. Och nu räcker det inte med den oväntade enheten inom vänstern kring ett gemensamt program och gemensamma kandidater i form av *Nouveau Front Populaire* (NPF), Nya Folkfronten.

Hur övertyga potentiella väljare om att inte vänstern kommer att dunsta bort lika snabbt som den dykt upp igen? Bara dagar före första omgången av nyvalet är det en fråga som bekymrar många inom vänstern.¹ Inför en stor folksamling mitt i Paris den 13 juni hade den antirasistiska aktivisten Fatima Ouassak, grundare av *Front de Mères de Bagnole* [Mammornas front i Parisförorten Bagnole], ordnat ett allmänt möte: ”Om *Rassemblement National* kommer till makten kanske det inte kommer att gå att samlas öppet på det här sättet”, sade hon. Men ingen gratisbiljett för vänstern samtidigt. ”Först och främst kommer vi att granska programmet!”, sade hon och möttes av kraftiga applåder.

Enligt Fatima Ouassak måste vänstern kunna visa att ”man står för ett antirasistiskt projekt” – dvs inga kandidater som haft en oklar inställning i det avseendet – om man tror sig kunna ”använda sig av oss invånare i förorterna som fotfolk för att få folk där att rösta. Vi tänker inte sälja oss billigt!” Och så fortsatte hon med att ironisera över folkvalda från förorterna som man aldrig ser till, som bara dyker upp i samband med någon valkampanj.

”För att få folk att välja något annat måste man vilja förändra tillvaron”

Även Willy Pellertier hoppas kunna mobilisera väljarna i förorterna. ”På så kort tid är det enda man kan hoppas på en barrikad av röster mot extremhögern”, säger han, sociolog och aktiv i *Fondation Copernic*, en tankesmedja inom vänstern, och som tidigare bl a varit aktiv i *Ligue Communiste Révolutionnaire* (LCR). Patrick Lehingue, lärare i statsvetenskap i Amiens – ett fäste för en av förgrundsfigurerna inom vänstern, François Ruffin –, tror att vänstern ”har mest att komma med i denna valkampanj” för bara den kan både försvara ett nytt program och ena folk mot extremhögern. Och samtidigt är ingenting avgjort. Dels för att ”hittills är det RN

¹ Valet hålls i två omgångar, den första 29-30 juni och den andra 6-7 juli.

som tagit över missnöjet med Macron”. Men en del opinionsmätningar tyder på att valdeltagandet kan komma att öka den här gången, ända till 63 procent (mot 47,51 i första omgången i parlamentsvalet 2022), dvs ytterligare 4-10 miljoner väljare. ”För första gången på länge kommer det att bli ett riktigt parlamentsval”, hoppas Patrick Lehingue.

Och trots det sviktande förtroendet bland många, tror också Willy Pelletier att det ska gå att övertyga invånarna i storstäderna att gå och rösta. Däremot tror han det inte längre vara möjligt att få RN:s väljare i fattiga områden på landsbygden att ändra sig. Han bor själv i departementet l’Aisne [i norra Frankrike]: ”Där håller tillvaron på att rasa omkull, framtiden är inte bara osäker utan omöjlig. Och någon gång kommer det att explodera. För att få folk att rösta annorlunda måste man vilja förändra tillvaron”. Och det går inte på så kort tid. ”Allt som stod för sammanhållning har försvunnit. Det finns inte längre några Hem och skola-föreningar, inga kyrkor, inga jaktorganisationer, inga fotbollsklubbar, inga ungdomsföreningar. Det enda som återstår av positiv identitet består i att säga, Jag är fransman. Kopplat till en annan, Jag är en riktig människa”, säger Pelletier.

Men konkret, vad gör man? Det duger inte att bara tala om faran med extremhögern för RN har starkt stöd på orter som befinner sig i nedgång, inte minst i landets östra delar. Sociologen Benoît Coquard är verksam där: ”Vänsterunionen må stärka vänstern men RN kommer att ta röster i grupper och på platser där man redan är väl inplanterad. Men det är kanske det som det går ut på att vara aktivist, att kämpa också där allt inte är avgjort på förhand”, tillägger han för att inte lägga för mycket sordin på den dynamik som finns kring Nya Folkfronten. Och det handlar mycket om att nå ”swing-valkretsarna”, dvs de valkretsar där det fortfarande går för vänstern att ta hem spelet. På sin hemsida talar Nya Folkfronten om 78 sådana.

Just den strategi som Juliette Rousseau förordar. Tillsammans med några andra utan partitillhörighet bestämde hon sig för att agera i sjätte valkretsen i Loire-Atlantique inför parlamentsvalet 2022. Enligt henne var det bl a dörrknackningarna som ledde till att dåvarande vänsterunionen NUPES gröna kandidat Jean-Claude Raux blev vald (han ställer upp till omval den 30 juni). ”När vi ringde på hos folk sa vi hela tiden samma sak, inte vi heller är särskilt förtjusta i de politiska partierna.” Och resultatet blev att åtminstone en del av dem som inte röstat tidigare bestämde sig för att rösta på vänstern. Tack vare de kontakter som knöts för två år sedan har Juliette Rousseaus informella grupp nu gett sig in i valkampanjen igen. På sin hemsida ger hon praktiska råd till sina 6 000 följare: Hur ”samla väldigt olika personer” till offentliga möten? Ha en dagordning, ”inte låta det fastna i en debatt mellan två personer” och få nya frivilliga att följa upp de nya initiativen. Med andra ord snabbt väcka liv i lokal aktivism och hitta nya ramar för den.

”RN:s väljare består till 50 procent av våra grannar, ibland folk man kan umgås med, personer man gjort saker tillsammans med”, säger Juliette Rousseau. Hon tycker sig också vara annorlunda än en del av sina kamrater i de stora städerna, ”för dem är motståndet mot RN ofta något teoretiskt, de känner ju inte en enda av RN:s väljare”, säger hon till *Libération*. Och då är det lätt att avfärda dem alla som grupp. ”När man ser vänstern om och om igen organisera sig från Paris, vad har du då att säga folk. Det går inte att överbrygga klyftorna på två veckor. Jag har lust att säga till vänstern: kom loss från de ställen där ni redan vinner. Återvänd till de orter ni själva kommer från. Ändra ert sätt att tala, vänd er till dem som bor på landsbygden.”

”Visst ska man demonstrera, men det får inte en enda väljare att ändra sig”

I städerna är alltid den betingade reflexen att gå ut och demonstrera. I Paris äger Pridefestivalen rum dagen före första valomgången och kan komma att förenas med en facklig demonstration. Lördagen den 15 juni demonstrerade 250 000 (enligt polisen) eller 640 000 (enligt [den fackliga landsorganisationen] CGT). Men demonstrationer mot extremhögern kan ibland få motsatt effekt. Willy Pelletier minns mobiliseringarna efter den 21 april 2002 [då

Jean-Marie Le Pen gått till den avgörande omgången av presidentvalet] men att de inte på minsta vis hindrat extremhögern från att öka sitt väljarstöd de två senaste decennierna: ”Att demonstrera är ett sätt för vänstern att visa upp sig. Men det är väldigt farligt: ju fler bilder som sprids av hur städernas ungdomar gör fingret åt *Rassemblement National* desto mer stärks den andra sidan i sitt avståndstagande.” Och så tillägger han lite senare: ”Som sociolog vill jag uppmana de politiska ledarna att göra klart för RN:s väljare att de inte är några minder-värdiga.”

Ekonomerna Julia Cagé säger inte emot: ”Visst ska man demonstrera, men det får inte en enda väljare att ändra sig. Vi får inte bara säga att det är dåligt att rösta på RN. Vi måste föra fram vänsterns förslag och på de tio dagar som återstår trycka på enkla åtgärder.” Det viktigaste förslaget i hennes ögon är höjningen av minimilönen, Smic. Men också försvaret av samhällsservice, alltifrån hälsovård och orter utan läkare till kampen mot nedläggningar av skolor, ”rikta sig till alla”. Och då kan det inte hjälpas om också RN tar upp sådana frågor. ”Det gör de, men de skär ner på de resurser som behövs”, säger hon som är inne på att ett återinförande av förmögenhetsskatten skulle kunna användas till finansiering av samhällsservice. Ytterligare något som det borde råda enighet om bland alla vänsterväljare: kampen för kvinnornas rättigheter, tillägger Willy Pelleier. ”Kvinnorna låter sig inte längre hunsas med, även i de folkliga lagren. De går inte längre med på våldsamt, aggressivt och respektlöst beteende. Om man förklarar det på rätt sätt är det något som angår varenda en.”

Julia Cagé medger att partierna inom vänstern i stort struntat i landsbygden och förorterna, men hoppas nu att det ska bli bättre genom gemensamt agerande av förtroendevalda, fackföreningar och medborgare och att det kanske kan få en del soffliggare att ändra sig. På X (f d Twitter) pläderar också filosofen Geoffroy de Lagasnerie, närstående *La France Insoumise* (LFI) för att vänstern måste hålla fram vad man har att komma med: ”Den Nya Folkfronten måste definitivt ta sig ur talet om att ’stoppa extremhögern’ för då blir det den som hamnar i centrum. På några dagar lyckades de progressiva skapa en egen dynamik kring vad man vill, om framsteg, och det är den sortens entusiasm man måste hålla fast vid.” Förutsatt att den inte strandar på misstänksamhet. ”Glöm inte att varenda parti omges av misstänksamhet på grund av all korruption och alla maktskiften som bara lett till besvikelser”, säger Patrick Lehoucq. ”Det gäller även RN, stödet till dem handlar inte om någon egentlig uppslutning. Ofta är det en röst utan några illusioner.”

”Inte vara rädd för smutsiga händer”

För vänstern återstår att tänka långsiktigt och inte svika de löften man gett under denna korta kampanj. Ett arbete som måste ske lokalt, och konkret. ”Ja, de folkvalda måste fungera som socialassistenter och hjälpa till att lösa folks problem”, säger Willy Pelletier. Och fortsätter: ”Varför inte skapa center för akutinsatser, t ex i fattiga områden på landsbygden, och ge folk hjälp i administrativa frågor, hälsovård, ekonomiska frågor? De politiska partierna måste ägna sig åt sådant för att återfå sin folkliga förankring.” En tanke inte så fjärran från kommunismen på det kommunala planet från förra seklet, säger han, för att sedan påminna om att Syriza i Grekland eller Arbetarpartiet i Brasilien har satt i verket sådana tankegångar.

I ett debattinlägg i *Libération* tillsammans med advokaten Caroline Mecary, filmregissören Robert Guédiguian och författaren Nicolas Mathieu uppmanar Pelletier till att ordna ”fester för att minska ensamheten”. En naiv utopi? En första sådan anordnades i alla fall i Nanterre [i Paris utkanter] den 15 juni. ”Jag är för en de smutsiga händernas politik. Inte vara rädd för den man vet inte har rena händer. Hjälpa denne och återskapa förtroendet”, säger han. Han vet att det kommer att bli heta debatter och bråk innan någon sådan försoning blir möjlig och för att de folkliga klasserna ska komma tillbaka i det politiska livet. Men ett nödvändigt perspek-

tiv för de flesta vi talat med. Och just för stunden inkarnerar ju vänstern ”för den som röstar RN allt vad de inte tror på, det onda som måste bekämpas.”

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

[Europavalet 2024 – Yttersta vänstern splittrad och marginaliserad](#) (2024)

[David Broder: Europavalet – Mitten-högern på väg att samsas med yttersta högern](#) (juni 2024)

[Harrison Stetler: Frankrikes nya folkfront har ett regeringsprogram](#)

Svensk press om parlamentvalet i Frankrike:

[Vänsterallians mot Le Pen i franska valet](#) (*Aftonbladet*)

[Nyvalet i Frankrike – ”En otroligt riskfylld strategi”](#) (*Dagens arena*)

[Macron: ”Vänstern vill kunna byta kön i kommunhuset”](#) (*DN*)

[Frossa på Parisbörsen – ”stor osäkerhet”](#) (*SvD*)